

Ολυμπιακό Πνεύμα

του Σπύρου Μερκούρη

Ο Ελληνικός Πολιτισμός γεννήθηκε και βασίστηκε στην θάλασσα. Στο Αιγαίο. Αυτή τη μικρή θάλασσα με τον κολοσιαίο πολιτισμό, που η δυναμική του οδήγησε στο θαύμα της κλασικής Ελλάδας.

Εδώ οι άνθρωποι έμαθαν να ζουν σε περιορισμένο χώρο, απόλυτα προσδιορισμένο, όπου όλα τους ήσαν γνώριμα.

Δημιούργησαν και ανέπτυξαν μία τάση για το συγκεκριμένο. Μία ανάγκη παρατήρησης των φαινομένων. Ένα δεσμό που τους έδενε μεταξύ τους και αναδείκνυε την παρουσία και την αξία του ανθρώπου. Το ταξίδι, η περιπέτεια, η επικοινωνία, οι συναλλαγές, το εμπόριο, η ατομικότητα, δημιουργούν το Ελληνικό ανθρωποκεντρικό ορθολογικό Πολιτισμό.

Στα Ομηρικά έπη που είναι η πρώτη έκφραση του ορθολογισμού και που είναι η πρώτη σκέψη που χειραφετείται από τον Μύθο, γεννιέται ο Ομηρικός Ήρωας.

Αν ο Αχιλλέας είναι το πρότυπο του τέλει νέου με την ρώμη του, την αρετή, την ηθική, την αγωγή του, ο Οδυσσεύς ο πολυμήχανος παλεύει την άγρια φύση, τον Ποσειδώνα, με την ευφυΐα του.

Μοιράζεται την σκέψη και τις ενέργειές του με την προστατίδα του Θεά της Σοφίας, Αθηνά. Δεν περιμένει όμως απ' αυτήν αποκλειστικά την επιβίωσή του. Οι επιλογές είναι δικές του.

Ο Οδυσσεύς είναι ο πρώτος Άνθρωπος που παίρνει την τύχη στα χέρια του.

Η μυστηριακή θρησκεία που υποτάσσει τη σκέψη σε μία δοσμένη τάξη πραγμάτων που προϋπήρχε στην Ανατολή, με την ορθολογική διάσταση που αποκτά, μετατρέπεται και δημιουργεί άλλους τρόπους σκέψης, που βασικό τους στοιχείο είναι η Γνώση και η Παιδεία.

Ο Πηλέας, πατέρας του Αχιλλέα, εμπιστεύεται τον γιό του στον Κένταυρο Χείρωνα, που ήταν και δάσκαλος του Ασκληπιού και που συνδυάζει γνώσεις ιατρικής, μουσικής, γυμναστικής.

Εδώ βλέπουμε την πρώτη αντιμετώπιση της καλλιέργειας και ανάπτυξης του Πνεύματος και του Σώματος.

Στον Όμηρο διαφαίνεται καθαρά η αγωνιστικότητα των αγωνιζομένων, αυτό που αργότερα στην εξέλιξή του, θα ονομασθεί "Ολυμπιακό Ιδεώδες". Υπάρχει η ευγενής άμιλλα, ο συναγωνισμός, το ήθος και όχι ο ανταγωνισμός. Όλοι σκοπεύουν στην φιλότιμη διάκριση, στην επίδειξη της σωματικής δύναμης, αλλά και υπεροχής στην τεχνική του αγωνίσματος.

Ο Αϊάτας στο αγώνισμα της πάλης εκπροσωπεί την σωματική δύναμη. Ο Οδυσσεύς, συναγωνιστής του, την τεχνική, δηλαδή την εξελιγμένη αναμέτρηση μέσω του Νου του. Το αποτέλεσμα ισόπαλο και ο Αχιλλέας βραβεύει και τους δύο.

Οι αγώνες διεξάγονται στα πλαίσια θρησκευτικών εορτών και κυρίως προς τιμή ενός επιφανούς νεκρού, τα λεγόμενα "Επιτάφια Άθλα", όπως οι αγώνες που διοργάνωσε ο Αχιλλέας για να τιμήσει τον νεκρό φίλο του Πάτροκλο.

Ο Όμηρος αναφέρεται στην Μυκηναϊκή εποχή, αλλά περιγράφει τα ιδανικά της εποχής του, τον 8ο αιώνα, που

αποτελούν τους άξονες που στηρίχθηκε η αγωγή των νέων της Ελλάδος.

Με την καθόδο των Δωριέων ο Μυκηναϊκός Κόσμος χάνεται και για 300 χρόνια έχουμε έναν μεσαίωνα.

Σε αυτή την διάρκεια συντελείται ένα μεγάλο κοσμοϊστορικό και πολιτισμικό γεγονός.

Αχαιοί και Ίωνες βρίσκουν καταφύγιο στην Μικρά Ασία, στον Εύξεινο, στην Νότιο Ιταλία.

Σε λίγο ακολουθούν και Δωριείς. Δημιουργούν αποικίες, μεταφέροντας τον Ελληνικό Πολιτισμό που στηρίζεται στην κοινή γλώσσα, στα κοινά ήθη και έθιμα, στις παραδόσεις, στη θρησκεία και στον σεβασμό της αυθυπαξίας του άλλου.

Οι αποικίες δεν εξαρτώνται από μητροπόλεις και διατηρούν την αυτονομία και ανεξαρτησία τους. Έτσι η κινητικότητα του Ελληνικού Αποικισμού που επεκτείνεται από το Γιβραλτάρ μέχρι πέρα από την Μαύρη Θάλασσα, δημιουργεί την ενοποίηση του Ελληνισμού μέσα από οικονομικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές διαδικασίες.

Οι Έλληνες δημιουργούν πολλούς Θεούς που τους συνδέουν με την ανθρώπινη δραστηριότητα και την κοινωνική οργάνωση. Κάθε ένας από αυτούς εκφράζει μία πολιτισμική δημιουργία με ανώτατο κριτή τον Δία, θεό της Δικαιοσύνης.

Έτσι στην Ολυμπία, ο Ναός του Διός εξελίσσεται σε Πανελλήνιο Ιερό. Ο Ίφικτος, βασιλιάς της Ηλείας, συνάπτει με τον Σπαρτιάτη νομοθέτη Λυκούργο, εκεχειρία. Ειρήνη σταλμένη από τον Θεό.

Η "Ιερή Εκεχειρία" αποτελούσε βασική αρχή για την τέλεση των Πανελληνίων Αγώνων. Αρχίζει να εφαρμόζεται στους Ολυμπιακούς Αγώνες που προηγούνται χρονολογικά των υπολοίπων τριών Πανελληνίων Αγώνων (Πύθια, Νέμεα, Ισθμια) και εφαρμόζεται πάντοτε σε όλους τους Πανελληνίους Αγώνες.

Κήρυκες και σποδοφόροι στέλνονται από την οργανώτρια πόλη, να δώσουν την ακριβή ημερομηνία των Αγώνων και να κηρύξουν την Εκεχειρία.

Οι δρόμοι πρέπει να είναι ασφαλείς για να περνούν πιστοί, θεατές και αθλητές, από κάθε γωνία του Ελληνισμού και να έρθουν χωρίς φόβο στο Πανελλήνιο Κέντρο.

Ξεχνώντας τις βιολιτικές τους ανάγκες, τις ανθρώπινες αδυναμίες, τις θανάσιμες διαφορές τους, έβρισκαν στον χώρο της Ολυμπίας, την ενότητα του Ελληνισμού και την ανθρωπιά τους.

Η αθλητική ιδέα, όπως προβάλλει στους Ολυμπιακούς Αγώνες, προϋποθέτει την καταξίωση του ανθρώπου, την πίστη στην ελευθερία του και την αξία του, την συνείδηση της ευθύνης του στον Κόσμο, την παραδοχή της ισότιμης συμμετοχής του στα κοινά.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες συμβόλιζαν τον αγώνα για την ζωή, και ενθάρρυναν τους αθλητές να αγωνίζονται με δύναμη, κουράγιο, ευγενή άμιλλα και εξυπνάδα.

Το έπαθλο ήταν στεφάνι από κλαδιά της ιερής ελιάς. Οι νικητές είναι άξιοι να υπερασπιστούν την πατρίδα τους και η δόξα και η φήμη τους τους έκανε ήρωες, ημίθεους.

Στην Ολυμπία θεομοθετήθηκαν για πρώτη φορά οι Αγώνες, αναπτύχθηκε το Ολυμπιακό ιδεώδες που είναι η υπέρτατη έκφραση του αθλητικού πνεύματος σε μία συνάθροιση Ελλήνων, σε έναν τόπο που σημαίνει για εκείνους μία

Ο κ. Σπύρος Μερκούρης είναι μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Πολιτιστικών Προτεινουσών.

Επίδοση μεταλλίου στην Ν. Μπακογιάννη.

οικουμενική συνάρθρωση ελευθέρων ανθρώπων.

Η έννοια του καλού καθαθού είναι συνυφασμένη με το Γυμνάσιο.

Η άσκηση, η φυσική αγωγή, η γυμναστική ως εκπαιδευτικό σύστημα και ως καλλιέργεια της σχέσεως του Σώματος και του Πνεύματος, σε ένα συγκεκριμένο χώρο, το Γυμνάσιο, αρχίζει στις αρχές του 6ου π.Χ. αιώνα. Η Αιτία είναι οι Πανελληνίοι αγώνες, αλλά και οι κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που συντελούνται με την ίδρυση των Πόλεων-Κρατών.

Οι νέοι, οι πολίτες ανεξαρτήτως τάξεως, πρέπει να γυμνασθούν για να είναι σε θέση να υπερασπιστούν την πατρίδα.

Τα Γυμνάσια υπήρχαν σ' όλο τον Ελληνικό Κόσμο και διατηρούνται ως θεσμός σ' όλη την αρχαιότητα. Στην Αθήνα είναι τα πιο φημισμένα, όπου δημιουργούνται φιλοσοφικές σχολές. Στο Γυμνάσιο της Ακαδημίας, ιδρύει την σχολή του ο Πλάτωνας, στο Λύκειο ο Αριστοτέλης, στο Κυνόσαργες ο Αντιθένης.

Το μέτρο, η αρμονία, ο ρυθμός, η ακρίβεια και σαφήνεια, γίνονται συστατικά στοιχεία του Ελληνικού Πολιτισμού.

Στα Γυμνάσια οι νέοι της Ελλάδος μάθαιναν Μουσική, Ποίηση, Ρητορική, Φιλοσοφία, συμπεριφορά και ταυτόχρονα ησχοούντο στον δρόμο, στο πήδημα, στην πάλη, στην πυγμή, στο παγκράτιο, στο ακόντιο, στην δισκοβολία.

Οι Φιλόσοφοι δημιουργούν την έννοια της Παιδείας και ο πολίτης, ο Άνθρωπος, θα αποτελέσει το εργαλείο για την κοινωνική ανάπτυξη και την διάδοση του Πολιτισμού.

Αυτή την σχέση του Πνεύματος και Σώματος την ηθική καταξίωση, την δημοκρατική ισότητα, την πανανθρώπινη συναδέλφωση, την ειρήνη και αγάπη, που γεννήθηκε στην Ελλάδα και που εκφράσθηκε ως Ολυμπιακή Ιδέα στους Ολυμπιακούς Αγώνες των αρχαίων ελλήνων, θέλησε να ξαναζωτανέψει ο Βαρόνος Pierre de Coubertin.

Από την ίδρυση όμως του Νεοελληνικού κράτους Έλληνες τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, μνημονεύουν τον Ολυμπισμό και καταβάλλουν προσπάθειες για την αναβίωση Ολυμπιακών αγώνων.

Ο Δημήτριος Βικέλας, πρώτος Πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. ήταν αποφασισμένος, η αναβίωση των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων να ξεκινήσει από την Ελλάδα που γεννήθηκε η Ολυμπιακή Ιδέα. Με την ένθερμη υποστήριξη του Βαρόνου Coubertin η ΔΟΕ το 1894 στο Παρίσι, επέλεξε ομόφωνα την Αθήνα να αναλάβει την οργάνωση για την 25 Μαρτίου του 1896, επέτειο της επανάστασης του 1821, για την ανεξαρτησία του Ελληνικού Έθνους.

Ο ενθουσιασμός των απανταχού Ελλήνων ήταν τεράστιος. Έλληνες από τη Μικρά Ασία, τα Βαλκάνια, την Ιρλανδία, την Αμερική, την Μασσαλία, το Παρίσι, την Βιέννη, το Λονδίνο, την Αλεξάνδρεια κλπ έτρεξαν, όπως και στην αρχαιότητα, να βοηθήσουν, να συμπαρασταθούν και να συμμετάσχουν ηθικά, οικονομικά και αθλητικά.

Ολόκληρο το ελληνικό Έθνος, το Κράτος και η οργανωτική επιτροπή, κινήθηκαν δραστήρια. Μαζεύτηκαν 1.500.000 δραχμές. Ποσό πρωτοφανές για την εποχή. Μόνον ο Γ. Αβέρωφ έδωσε 585.000 δραχμές και αργότερα άλλες 420.000 για την αναστήλωση του Παναθηναϊκού Σταδίου με Πεντελικό μάρμαρο. Έγιναν έργα υποδομής σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, το Σκοπευτήριο, το Ποδηλατοδρόμο, το γήπεδο Τένις και καλοπίστηκε η πόλη.

Η εξυπηρέτηση, η φιλοξενία και προπαντός η θερμή της υποδοχής των ξένων αθλητών και επισκεπτών ήταν πάνω από κάθε προσδοκία.

Ο κόσμος ξεχούθηκε στο Σύνταγμα και στους δρόμους της Αθήνας και εόρταζε με πολιτιστικές εκδηλώσεις την συμφιλίωση και τη συναδέλφωση. Θεομοθετήθηκαν κανόνες διεξαγωγής των αγωνισμάτων, φιλοτεχνήθηκαν μετάλλια, εκδόθηκαν γραμματόσημα. Γράφτηκαν βιβλία και οι εφημερίδες όλου του Κόσμου, αφηνιδιάστηκαν από την απίστευτη επιτυχία.

Η Ελλάδα κατόρθωσε όχι μόνο να οργανώσει υποδειγματικά τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες αλλά κατάφερε να αναβιώσει την Ολυμπιακή Ιδέα. Η Αθήνα έγινε παράδειγμα προς μίμηση και οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες θεσμός.

Η Αθήνα πίστεψε ότι για την επέτειο των 100 χρόνων από την αναβίωση, θα ανελάμβανε τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1996. Δυστυχώς διαφεύσθηκε. Τους Αγώνες τους πήρε η Ατλάντα. Το πνεύμα όμως των Ολυμπιακών Αγώνων δεν είναι μόνον η νίκη αλλά και η συμμετοχή. Οι αθλητάι μας έπρεπε να δώσουν το παρόν στα 100 χρόνια του Ολυμπισμού. Κάθε ένας με τον τρόπο του, αλλά όλοι τους με το ίδιο πνεύμα. Την ενότητα του Πνεύματος και του Σώματος:

- Ο Πύρρος Δήμας με έκρηξη δύναμης και χαράς,
- Η Νίχη Μπακογιάννη με ψυχραιμία, περισυλλογή, υπέρβαση,
- Ο Γιάννης Μελισσανίδης, ξεπέρασε το αδύνατο με αρμονία, ισορροπία, χάρη,
- Ο Νίκος Καλάμανιάκης πάλεψε το στοιχείο της θάλασσας με πίστη στην παράδοση,
- Ο Ακάκιος Κακιασβίλη με θέληση και ήρεμη δύναμη,

Επίδοση μεταλλίου στον Β. Λεωνίδα.

- Ο Βαλέριος Λεωνίδης με υπέρτατη προσπάθεια και τεχνική,
- Ο Λεωνίδας Σαμπάνης με σεμνότητα και καλό υπολογισμό,
- Ο Λεωνίδας Κόγκας, με αποφασιστικότητα και πειθαρχία στις υποδείξεις του προπονητή του,
Θα ήθελα να αναφερθώ σε όλους τους αθλητές μας που διακρίθηκαν και συμμετείχαν. Όλοι αξίζουν ένα μεγάλο μπράβο και ένα μεγάλο ευχαριστώ. Ο κατάλογος όμως είναι πολύ μακρύς.

Και η Ατλάντα; Τί έγινε το Ολυμπιακό Πνεύμα στην Ατλάντα;

Όλοι μας γνωρίζουμε ότι οι αντικειμενικές συνθήκες έχουν αλλάξει. Τα ήθη και έθιμα έχουν αλλάξει. Ο κόσμος έχει αλλάξει. Σε μια εποχή που απειλείται από τον υλισμό

και τον σκληρό ανταγωνισμό, που η εκμετάλλευση και η εμπορευματοποίηση των αγώνων έχει ξεπεράσει κάθε όριο, οι Ολυμπιακοί Αγώνες κινδυνεύουν να γίνουν ένα υπερθέμα.

Η ελπίδα μας είναι η άμυνα του αθλητικού πνεύματος. Και αυτό υπάρχει. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες παραμένουν κάτι ξεχωριστό. Οι θεατές με την ογκώδη παρουσία τους αντιλαμβάνονται ότι συμμετέχουν σε μία μεγάλη οικουμενική εκδήλωση. Οι αθλητές που συμμετέχουν, παρόλο τον επαγγελματισμό τους, αισθάνονται διαφορετικά από κάθε άλλον αγώνα. Η ευγενής άμιλλα υπάρχει. Η συναδέλφωση αθλητών από διαφορετικά έθνη και διαφορετικές θρησκείες υπάρχει. Η ευγένεια και αγνότητα του Ολυμπισμού υπάρχει στις ψυχές θεατών και αθλητών. Η συγκίνηση υπάρχει. Η ελπίδα είναι το δάκρυ ενός υπεραθλητή, ενός Ολυμπιονίκη.

